

HET GEBRUIK VAN GELUID BIJ HET AANTREKKEN VAN NACHTTREKKERS

-Het standpunt van de Nederlandse Ringcentrale-

In dit nummer van "Op Het Vinketouw" is veel geschreven over de mogelijke voor- en nadelige effecten van het 's nachts naar beneden lokken van nachttrekkers met behulp van door sterke versterkers uitgezonden geluiden zoals zang om ze in de ochtenduren in mistnetten te vangen en vervolgens te ringen.

Hoewel niet alle soorten nachttrekkers op deze methode van lokken lijken te reageren is voor een aantal soorten duidelijk dat de vangsten sterk vergroot worden. Ten aanzien van de mogelijke nadelige effecten lopen de meningen uiteen. We kunnen hierbij een tweetal facetten onderscheiden: 1) de gevolgen voor de vogels en 2) de gevolgen voor het wetenschappelijk onderzoek waarvoor ringwerk wordt verricht.

Aan deze methode van vangen en ringen zouden mogelijk enkele gevaren voor de vogels kleven waardoor ze extra risico's lopen op een verlaagde overlevingskans. De vogels zouden op een onjuist moment hun nachttrek onderbreken en mogelijk in een ongeschikt habitat terecht komen. Bovendien blijkt een uiterste zelfdiscipline van de ringers vereist gezien de kans op zeer grote vangsten direct bij het licht worden (Roggeman). Het zal duidelijk zijn dat zonder een wetenschappelijke doelstelling/vraagstelling de risico's voor de vogels niet extra verhoogd mogen worden alleen omdat een nieuwe methode grotere vangsten zou opleveren. Met de Engelse ringcentrale (BTO) is de Nederlandse Ringcentrale het eens dat enkel om meer vogels te kunnen ringen geen (nieuwe) technieken met meer risico's dan de oudere geïntroduceerd kunnen worden.

Naast mogelijke negatieve gevolgen voor het welzijn van de vogels zijn er mogelijk negatieve effecten voor het lopende wetenschappelijk onderzoek dat wordt verricht door de ringer danwel door onderzoekers die gebruik maken van de aldus verzamelde gegevens uit de archieven van de Nederlandse Ringcentrale. Het wijzigen van de gebruikte vangmethode heeft niet alleen kwantitatieve gevolgen

(o.a. een breuk in de aantallen vangsten en terugmeldingen/vangsten in relatie tot monitoring van aantallen met ringwerk) maar zeer waarschijnlijk ook kwalitatieve effecten op de vangstsamenstelling. Niet alleen de relatieve aantallen geringde vogels van de verschillende soorten veranderen maar mogelijk ook de vangstsamenstelling van één soort. Door deze methode zouden bepaalde verhoudingen in sex- en leeftijdsopbouw in de vangsten alsmede de samenstelling in relatie tot conditie etc. anders kunnen zijn dan in vangsten met de oude methoden. Het is niet onwaarschijnlijk dat individuen op grond van dergelijke eigenschappen verschillend reageren op verschillende methoden.

Dit alles is nog niet met zekerheid te stellen maar zeer wel mogelijk. Een en ander is onderwerp van gesprek in de Adviesraad geweest. Deze heeft het advies gegeven dat pilotstudies de gevolgen eerst duidelijk moeten maken alvorens deze methode van vangen van nachttrekkers volledig vrij te geven voor algemeen gebruik. Daarom vindt de Nederlandse Ringcentrale dat eerst aan reeds verzameld materiaal onderzoek zal moeten plaats vinden. Gezien het karakter van veel van dit materiaal lijkt het zeer waarschijnlijk dat enkele projecten, waarbij de oude en de nieuwe methode naast elkaar danwel in nachten afwisselend plaats vinden, nog enige tijd moet doorgaan of zelfs nog gestart moet worden. De Nederlandse Ringcentrale wil zeer nadrukkelijk bij deze projecten betrokken worden. Zonder toestemming van de Nederlandse Ringcentrale zal het voorlopig niet mogelijk zijn om gedurende de gehele nacht nachttrekvogels met geluid te lokken. Dit betekent dat alle bestaande en geplande activiteiten op dit gebied bij de Ringcentrale met omschrijving van (beoogde) doel, methode, bemensing, tijdsplanning etc. gemeld dienen te worden. Op grond van deze meldingen zal worden gezien welke projecten (eventueel na overleg aangepast) kunnen worden voortgezet c.q. aangevangen. Het spreekt vanzelf dat overleg hierover altijd mogelijk zal zijn.

Ten aanzien van het gebruik van geluid van band of cassette recorder om vogels ten behoeve van ringwerk te lokken gelden vanaf heden de volgende regels:

Overdag: geen limitering. De bestaande praktijk kan voortgezet worden. Voor grote wijzigingen in bestaande reeds langdurig structureel toegepaste methodes verdient het dringend aanbeveling hierover eerst overleg met de Ringcentrale te plegen.

's Nachts:

1. Op roestplaatsen mag geluid tot één uur na zonsondergang gebruikt worden terwijl pas vanaf één uur voor zonsondergang weer gestart mag worden.
2. Vogels die normaal 's nachts actief zijn mogen het gehele jaar 's nachts gelokt worden met versterkers tot maximaal 10 Watt. Hierbij valt te denken aan uilen, steltlopers/waders en sommige zangvogels als nachtegaal en bosrietzanger.
3. Nachttrekvogels mogen niet eerder gelokt worden dan vanaf één uur voor zonsopgang. Er mag dan alleen geluid worden afgespeeld van vogelsoorten die ook zonder geluid in die tijd van het jaar in dat terrein gevangen worden. Het aantal netten dient beperkt te zijn danwel er dienen genoeg ringers aanwezig te zijn. Bij deze methode worden de risico's voor de vogels tot een verantwoordelijk niveau teruggebracht. De vogels zijn op het eind van hun nachttrek en worden gelokt in voor hen geschikt terrein.

In alle niet hierboven vermelde situaties dient eerst toestemming van de Nederlandse Ringcentrale gevraagd te worden. De doelstelling, methode, bemensing, tijdsduur etc. dienen duidelijk schriftelijk overlegd te worden.

dr. P.J. Drent
Wetenschappelijk hoofd van
de Nederlandse Ringcentrale